

דף סד.

עין משפט א.ב.

או"ח סימן שפב סעיף יא. יב

יא. יא. שוכרים גם מאשתו או מבני ביתו של הא"י וכן משכירו לעבודת כל השנה, או מלקיטו לימות הקציר אע"פ שהא"י מוחה ^מ, כיון שמעיקר הדין אין דירתו אוסרת אלא כדי שלא ילמד ממעשיו הקלו בה.

הגה: גם שכיר של שכירו ^ב הוא כשכיר בעה"ב.

יב. יב. אם הא"י אינו רוצה להשכיר, יתקרב לו אחד מבני החצר ^ב עד שישאל לו רשותו כדי להניח בו שום דבר, ואז הוי ישראל זה כשכירו ולקיטו של הא"י, ומשכיר ^ע המקום שלא מדעת הא"י. וי"א דאינו צריך להשכיר ^ב, אלא נותן ערובו ודיו ^ז.

עין משפט ג.

או"ח סימן שפב סעיף טז

טז. טז. אם יש לאינו יהודי חמשה שכירים ישראלים הדרים בכיתו ^ק, אין דירתם חשובה דירה כי אינה שלהם ^ר ואין אוסרים זה על זה ^ש.

הגה: ושכירו ^ת של אינו יהודי אינו אוסר אם שכרו כבר מבעל הבית.

- מ. כתב הגר"א דזה דוקא לדעה ראשונה בסי' שס"ז סעיף א'. אבל ליי"א אם הבעל מוחה גם אשתו אינה יכולה להשכיר.
- נ. והוא שיש רשות לשכיר לקחת עוד שכיר. מ"ב אות ל"ה.
- ס. אפי' לא מבני החצר, מ"ב אות ל"ו.
- ע. דלא התירו חז"ל אלא בשכירות ולא מועיל כאן שאלתו.
- פ. דס"ל דגם שאלה מועילה, וא"כ שאלתו מועילה בעד כולם, וע"כ די במה שנותן בערוב עם שאר בני החצר, מ"ב אות מ'.
- צ. אפי' אינו מבני החצר הצריכהו חכמים ליתן חלק בערוב משום בית העכו"ם שמחשיבין אותו כאילו דר שם, מ"ב אות מ"ב.
- ק. ג"כ בחדרים מיוחדים לכל אחד בפני עצמו.
- ר. אף שהחשיבו אותם כדירתם ונעשים כבעלים להשכיר הרשות, מ"מ אין זה דירתם להחמיר עליהם, שהרי העכו"ם יכול לסלקם, מ"ב אות נ"ג.
- ש. ולא על בני החצר, דאינם צריכים להשתתף בערוב.
- ת. כך הגיה במ"ב באות נ"ה דט"ס הוא.

עין משפט ד.

יו"ד סימן רמב סעיף יג

יג. יז. תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה הרי זה שוטה רשע וגם רוח א, ועליו נאמר "כי רבים חללים הפילה".

הגה: תלמידים הקטנים הקופצים להורות ולישב בראש ולהתגדל בפני עמי הארץ, מרבים מחלוקת ומחריבים העולם ומכבין נרה של תורה.

הגה: יזהר כל אדם שלא יורה כשהוא שתוי יין ב או שאר דברים המשכרים אפי' בדבר פשוט אם לא שהדבר ברור ג בפוסקים.

עין משפט ה.

או"ח סימן צט סעיף א

א. א. שתה רביעית יין אל יתפלל עד שיסיר יינו ד, ואם שתה יותר אם יכול לדבר לפני המלך ה אם התפלל תפלתו תפלה, ואם אינו יכול

א. מע"ז י"ט ע"ב, ורמב"ם פ"ה מת"ת, ואם אין כיוצא בו נקרא הגיע להוראה, דא"כ מי יורה דעה אלא הכל לפי הזמן והעת, ראשון לציון.

ב. ודוקא רביעית יין חי שאינו מזוג אבל אם היה מזוג או ישן מעט, או הלך כדי מיל, עבר היין ומותר לו להורות, אבל אם שתה יותר מרביעית אפי' מזוג או ישן שינה מעט או הלך בדרך זה מוסיף בשכרותו, אלא ישהה לפי השכרות עד שלא ישאר משכרותו שום דבר. ש"ך ס"ק י"ט, מרמב"ם, וע"ש עוד במש"כ.

ג. והש"ך בס"ק כ"א כתב דמדברי הרמב"ם נראה דאפי' הוא דבר ברור בפוסקים כל שאינו מפורש במקרא שגם הצדוקים מודים בו אסור להורות, וכ"כ הב"ח ותמה על דברי הרמ"א.

עוד כתב דמי שמיצר ואין דעתו מיושבת עליו אל יורה בשעה שהוא מיצר דכתיב "בצר אל יורה".

ד. עירובין ס"ד, והיינו ששתה רביעית בפעם אחת כמ"ש בסי' קכ"ח סעיף ל"ח, ואם נתן לתוכו מים אפי' שתה אותו בפעם אחת מותר.

אבל אם שתה יותר מרביעית אפי' שהוא מזוג או בכמה פעמים אסור ע"ש וה"ה כאן לענין תפלה וק"ש, כה"ח אות א'.

ואף שהוא רגיל ביין אם שתה רביעית לא יתפלל לכתחלה עד שיסור יינו, ואם התחיל להתפלל לא יפסיק, שם אות ב'.

ה"ה שאדם אין לו להורות אם שתה רביעית יין עד שיפוג יינו. יין בתוך הסעודה וי"א גם שלפני הסעודה אינו משכר, שם אות ג'.

ולאו דוקא יין אלא ה"ה שאר דברים המשכרים אל יתפלל עד שתתישב דעתו, שם אות ד' מפמ"ג.

ה. אם יכול לדבר לפני המלך נקרא שתוי ואם לאו נקרא שכור, מגמ' ערובין ס"ד ע"א. ואינו יכול לדבר לפני המלך היינו שמגמגם בלשונו, ולא דוקא מלך אלא ה"ה שר או אדם נכבד, כה"ח אות ו' מברכי יוסף.

לדבר לפני המלך אם התפלל תפלתו תועבה^ו, וצריך לחזור ולהתפלל כשיסור יינו מעליו. אפי' אם עבר זמן תפלה משלים אותה בתפלה שאחריה כדין שוגג^ז.

הגה: דין ק"ש כדין תפלה^ח, אבל שאר הברכות יכול לברך אע"פ שהוא שכור^ט.

דף סד :

עין משפט א.ב. או"ח סימן צט סעיף ב.

ב. הליכה בשיעור מיל או שינה כל שהיא מפיגין את היין^י, והוא ששתה רביעית אבל ביותר מרביעית כ"ש שהשינה משכרתו^כ יותר והדרך טורדתו, והיינו במהלך ברגליו אבל ברוכב ודאי הדרך^ל מפיגה היין.

ו. כאילו עובד ע"ז, מגמ' ברכות ל"א ע"ב ואם אינו מתפלל בשעת שכרות נצול מכל צרה, גמ' עירובין ס"ה ע"א, מ"א ס"ק ב'.

ז. והוא שהתחיל בשתיה קודם זמן התפלה אבל התחיל כשהגיע זמן תפילה או אפי' סמוך לה הוי מזיד ואין לו תשלומין, כ"כ הלבוש והט"ז בסי' רל"ה ס"ק ד', אבל דעת הב"י אפי' התחיל אחר שהגיע זמן תפלה אם היה סבור שיהיה לו שהות להתפלל לא הוי מזיד, וכיון שיש מחלוקת בזה יתפלל ויחדש בה דבר מה, ויתפלל בתורת נדבה בדרך תנאי, כה"ח אות י' מבן איש חי ועוד אחרונים.

ח. ויש מקילין בק"ש וכ"כ הב"י.

ט. כ"כ התוס' בברכות ל"א ע"ב, וכן פסק מר"ן השו"ע בסי' קפ"ה סעיף ד', וכל זה בלא הגיע לשכרותו של לוט אבל בשכרותו של לוט פטור מכל המצות וחייב לחזור ולברך. כה"ח אות י"ג.

וברכות ק"ש כק"ש עצמה, שם אות י"ד.

י. ולענין לצרפו למנין כל זמן שלא הגיע לשכרותו של לוט מצטרף, שם אות ט"ו. י. רש"י עירובין ס"ד ע"ב.

כ. ודוקא מעט שינה אבל הרבה מפיגה אותו, כה"ח אות י"ז.

ל. ולא כתבו כמה דרך כיון שהדבר תלוי לפי כח האדם וכח היין וכמה שתה וכשמפיג אז יתפלל, ועיין במ"א ס"ק ה'. וכה"ח אות י"ח. והרוצה שישקוט שכרותו ישתה חומץ, גם אם יאכל כרוב או שקדים מרים ישקוט יינו, שם באות י"ט משבט מוסר.

עין משפט ג.

אור"ח סימן קפ פ"ד

ה. ד. אע"פ שמותר לאבד פירוין שאין בהם כזית, מ"מ הדבר קשה לעניות מ.

עין משפט ד.

אור"ח סימן תמח פ"א

א. א. חמץ של אינו יהודי שעבר עליו הפסח מותר אפי' באכילה נ.

עין משפט ה.

יר"ד סימן רכח פ"ד

ה. ה. במה דברים אמורים, שמועילה התרה גם מעומד כשמתירין לו דוקא על ידי חרטה בלא פתח^ו, אבל מי שאינו מתחרט מעיקרו וצריך למצוא לו פתח שצריך להתיישב בדבר וצריך עיון גדול שמה שאינו מתחרט מעיקרו, משום שהיה לו תועלת בנדר ובשביל הנדר נמלט, ע"כ בכה"ג צריך למצוא לו פתח שאילו היה יודע שיבא לידי כך וכך היה נמנע מלידור אע"פ שלא היה נמלט מדבר מה, ואם הנודר משקר לחכם אין

מ. וְכַךְ הִיא בְּזוּהַר פ' עַקֵּב דף ע"ב ודוקא שדורכין עליהם אבל בלי זה אין הדבר קשה לעניות, מ"א ס"ק ג'. ועיין בכה"ח אות י"ד.

נ. וְאֵל אֲבָל שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲפִי בְּטֵלוֹ אֲסוּר אַחַר הַפֶּסַח אֲפִי בְּהִנָּא. כה"ח אות ב' מרדב"ז וברכי יוסף.

ומה שכתוב במשנה בפסחים כ"ח ע"א דחמץ של עכו"ם מותר בהנאה ומשמע לכאורה באכילה אסור. עיין בכף החיים אות ו' ישוב לזה, מהרי"ף והרא"ש, שהוא משום דבעי למיתני של ישראל אסור בהנאה.

וְמִי שֵׁשׁ לוֹ שׁוֹתְפוֹת בְּחֶמֶץ עִם א"י וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אֲסוּר בְּהִנָּא כּוּלוֹ, מ"מ כשחולק עם הא"י אחר הפסח חלקו של הא"י מותר בהנאה דכיון שאיסורו מדרבנן אמרינן בזה יש ברירה, ויש מתירין גם באכילה. ויש מתירין גם בחלקו של ישראל בהנאה במקום הפסד גדול. כה"ח אות ג'.

שני ישראלים שהיו שותפין בחמץ ואחד מכר חלקו לא"י קודם הפסח והשני לא מכר, אם אחר הפסח חלקו זה שמכר חלקו מותר שלו בהנאה ולשני אסור. כה"ח אות ה' משאגת אריה סי' צ"א.

וְלִהְרִיחַ חֶמֶץ שֶׁל גּוֹי חָם בְּפֶסַח הִיא מוֹתֵר מְדִינָא דְלֵא נֶאֱסַר בְּהִנָּא אֲלֵא שֵׁשׁ לְהִתְרַחֵק מִן הַכִּיעוּר, או שמא חמצו של גוי אינו מותר אלא בהנאה אחר הפסח אבל לא בתוך הפסח, אבל הפר"ח כתב דמדינא אסור להריח בו. וכך הסיק בכה"ח אות ח'.

ס. מברייתא דר"ג ירד מן החמור ונתעטף וישב והתיר לו נדרו, שם בנדריים.

התרתו כלום, וכיון שצריך ישוב דעת למצוא פתח **ע** צריך שיהיה מיושב.

עין משפט ו.

יו"ד סימן רכה פעיף ג.

ג. ד. אפי' מעומד **פ** מועילה ההתרה, וכן בקרובים **צ** ובלילה או בשבת **ק**, ואפי' אם היה אפשר מע"ש להתירו ובלבד שיהיה צורך שבת. וחרמי צבור נהגו להתירם בשבת **ר** אע"פ שאינם צורך שבת.

עין משפט ז.

יו"ד סימן רכה פעיף ז.

ז. ט. יזהר הנודר שלא יאמר שמתחרט מהנדר מעיקרו אלא א"כ ברור לו שהיה רוצה שלא היה נודר מעולם, שאם לא כן אין ההתרה כלום והוא באיסור נדר כל ימיו **ש**.

ז. י. אם אינו מתחרט מעיקרא צריך לבקש לו פתח ולומר לו אילו היתה יודע דבר זה לא היתה נודר ונמצא הנדר נעקר למפרע, כיצד הפתח כגון שנדר על דבר אחד ומפצירין בו שישאל עליו, אומרים לו אילו ידעת שיפצירו בך כ"כ ולא תוכל להשיב פניהם לא היתה נודר, והוא אומר כן.

הגה: וי"א דחוזרין ושואלין אותו אם מתחרט **ת**.

ע. פי' שצריך שיהיה באותו פתח סברא חזקה שבשבילה היה נמנע כלל מהנדר אע"פ שניחא לו בנדרו באותה שעה. ט"ז ס"ק ז'.

פ. מימרא דאביי בנדרים דף ע"ו ע"א.

צ. כתב בתשובת רע"א בהשמטות לסי' ע"ג דדוקא בקרובים שאין הפסול בגוף דהרי כשרים לדון לאחרים, וכן בלילה דדבר אחר גורם דהיינו הזמן, משא"כ בנשים וה"ה בקטנים אין ראויים להתרת נדרים, וה"ה בן י"ג שנה ויום אחד שלא נבדק אם הביא ב' שערות פסול להתרת נדרים, דלא סמכינן בזה על חזקה דרבא ע"כ יש להזהר לקחת אנשין שהתמלא זקנם. עיין בפ"ת אות ב'.

ק. ממשנה בשבת דף קנ"ז ע"א, ובנדרים ע"ז ע"א.

ר. משום דבשבת כולם מקובצים ואם לא יתירו אז לא יוכלו להתיר, וה"ה ביחיד שיום האחרון שלו שיכול להתיר נדרו רק בשבת דמותר. ש"ך ס"ק ח'.

ש. כ"כ הרא"ש בפ"ג דנדרים.

ת. כתב הט"ז דצ"ע על הרמ"א שכתב זה שהרי מר"ן השו"ע כתב דבר זה בסוף הסעיף שיש מי שמצריך שניהם פתח וחרטה.

ז. יא. אפי' פתח שמגוף הנדר^א הוי פתח, כגון שהדיר פלוני מנכסיו אם יעשה דבר פלוני ועבר ועשאו, פותחים לו כך אילו הייתה יודע שפלוני היה עובר על דברך לא היתה נודר והוא אומר כן. ויש מי שמצריך שניהם פתח וגם חרטה^ב.

הגה: ונהגו להחמיר ולעשות מן החרטה פתח שלאחר שאומר שמתחרט מעיקרא אומרים לו אילו היתה יודע שתתחרט כלום היתה נודר, והוא אומר לא הייתי נודר ואז מתירין לו^ג.

עין משפט זז. יו"ד סימן רג סעיף א

א. לא יהיה רגיל אדם בנדרים^ד שכל הנודר אע"פ שמקיימו^ה נקרא רשע ונקרא חוטא.

ואם איחר האדם נדרו פנקסו נפתחת^ו.

- א. מנדרים כ"ג ע"א.
- ב. כפירוש רש"י בערובין דף ס"ד ע"ב, ורבינו יוסף בכור שור כתב שלא להתיר שום נדר בלא פתח וחרטה. באר הגולה אות כ"ב.
- ג. וכך נהגו בבתי הדין היום בהתרת נדרים ושבועות שלפני כתיבת הגט.
- ד. מברייתא בנדרים דף כ' ע"א, ומימרא דשמואל שם בדף כ"ב ע"א, ובכתובות דף ע"ז.
- ה. כתב הט"ז דאם יש לו פתח להתירו ואינו מתירו נקרא רשע, אבל אם לא מצא פתח עדיין מ"מ נקרא חוטא כל זמן שנדרו עליו.
- ו. היינו שמן השמים פותחין פנקס מעשיו ומדקדקים בהם. ש"ך ס"ק א'.